

अन्यथासिद्धिमाह द्वाभ्याम् सत्यामिति कशिपोः शय्यायाः स्वतः सिद्धे बाहौ सति उपबर्हणैः उच्छीर्षकैः पुरुधा बहुप्रकारयाऽन्नपात्र्याभोजनपात्रेण ॥ ४ ॥ ननु दिक् सद्भावो नाम नश्वरत्वमेव वल्कलमन्तः तोयं वासः स्थानं तु याश्चाप्रयत्नं विना कथं प्राप्येत तत्राह चीराणि वस्त्रखंडानि परान् विभ्रतिपुष्पांतिफलादिभिर्ये गुहाः गिरिदर्यः ननु कदाचिदेषामलाभे किं कार्यं तत्राह अजितो हरिः उपसन्नान् शरणागतान् किं नावति नरक्षति किं शब्दस्य पूर्वत्रापि संबंधः धनेन यो दुर्मदस्तेनांधान् नष्टविवेकान् ॥ ५ ॥ तदा तेन किं कर्तव्यं हरिस्तु सेव्य इत्याह एवं विरक्तः सन्तं भजेत भजनीयत्वे हेतवः स्वचित्ते स्वतएव सिद्धः यतः आत्मा अतएव प्रियः प्रियस्य च सेवा सुखरूपैव अर्थः सत्यः न त्वनात्मवन्मिथ्या भगवान् भजनीयगुणश्च अनंतश्च नित्यः

सत्यांक्षितौ किं कशिपोः प्रयासैर्बाहौ स्वसिद्धे त्र्युपबर्हणैः किम् ॥ सत्यं जलौ किं पुरुधाऽन्नपात्र्यादि ग्वल्कलादौ सति किं दुकूलैः ॥ ४ ॥ चीराणि किं पथिनसंति दिशंति भिक्षां नैवांघ्रिपाः परभृतः सरितोऽप्यशुष्यन् ॥ रुद्धा गुहाः किमजितोऽवतिनोपसन्नान्कस्माद्भ्रजंतिकवयो धनदुर्मदांधान् ॥ ५ ॥ एवं स्वचित्ते स्वतएव सिद्ध आत्मा प्रियोऽर्थो भगवाननंतः ॥ तन्निर्वृतो नियतार्थो भजेत संसारहेतू परमश्च यत्र ॥ ६ ॥ कस्तां त्वनादृत्य परानुचिंतामृते पशून् सतीनामयुं ज्यात् ॥ पश्य जनं पतितं वैतरण्यां स्वकर्मजान्परितापाजुषाणम् ॥ ७ ॥ केचित्स्वदेहांतर्हृदयावकाशे प्रादेशमात्रं पुरुषं वसंतम् ॥ चतुर्भुजं कंजरथांगशं खगदाथरंधारणया स्मरंति ॥ ८ ॥

य एवं भूतः तं भजेन्नियतार्थः निश्चितस्वरूपः तदनुभवानंदेन निर्वृतः सन्निति स्वतः सुखात्मत्वं दर्शितम् किंच यत्र यस्मिन् भजने सति संसारहेतोरविद्याया उपरमो नाशो भवति ॥ ६ ॥ एतदेवान्यचित्तानि दयाद्रढयति कइति तां तथाभूतां परस्य हरेरनुचिंताधारणामनादृत्य पशून् कर्मजडान् विना यथापशुरेवं स देवानामिति श्रुतेः असतीं विषयचित्तां को नाम कुर्यात् तया चित्तया वैतरण्यां पतितं तत्र च स्वकर्मजान् आध्यात्मिकादिक्लेशान् सेवमानं जनं पश्यन् वैतरणीयमस्य द्वारस्थानदीतत्तुल्यत्वात् संसृतिर्वैतरणी ॥ ७ ॥ तामेव धारणां विशेषणमाह केचिदिति षड्विधः स्वदेहस्यांतर्मध्ये यत्तत्तद्दयं तत्र यो वकाशस्तस्मिन् वसंतम् प्रादेशस्तर्जन्यंगुष्ठयोर्विस्तारः स एव मात्राप्रमाणं यस्येति हृदयपरिमाणं तत्रोपचर्यते कंजं पद्मम् रथांगं चक्रम् ॥ ८ ॥